

Tehy ry
PL 10
00060

KANNANOTTO

Sairaanhoitopiirien kuntayhtymien hallitukset ja valtuustot

Asia: Tehy ry:n ja Suomen Ensihoitoalan liitto ry:n kannanotto ensihoitopalvelujen palvelutasopäätösten valmistelusta:

Tehy ry ja Suomen Ensihoitoalan liitto ry (SEHL) ovat huolestuneena seuranneet tilannetta, jossa osa sairaanhoitopiirien valtuustoja on päättänyt lähettää jo varsin pitkälle suunniteltuja ja perustellusti valmisteltuja palvelutasopäätöksiä uudelleen valmisteltavaksi tilanteessa, jossa uuden toiminnan tulisi jo alkaa vuoden vaihteessa. Syynä palvelutasopäätösten lykkäämiselle tai lyhytaikaisille siirtymäkauden sopimuksille on ollut pääasiassa ensihoitopalvelun kustannukset. Tehy ry ja SEHL ry korostavat, että ensihoitopalvelu tulee toteuttaa sairaanhoitopiireissä terveydenhuoltolain ja ensihoitoasetuksen mukaisena ympärivuorokautisesti jo vuoden 2013 alusta. Lain ja sitä täydentävien asetusten tavoitteena on ollut palvelujen saatavuuden, asiakaslähtöisyyden, hoidon laadun ja potilasturvallisuuden parantaminen. Uudistuksella haetaan ensihoitopalveluun alueellista koordinoitua toimintamallia. Muuttunut lainsäädäntö asettaa potilaan hoidon toteuttamiselle uusia vaatimuksia mm. henkilöstön kelpoisuuksissa, potilaan tavoitettavuudessa sekä kalustossa ja välineistössä. Ambulanssien välitön lähtövalmius ja hoidon laatutason parantamisen edellyttämä resurssointi nostavat ensihoitopalvelun kustannuksia. Kuitenkin edellä mainittu, vääjäämätön kustannusten nousu on ollut tiedossa jo lainsäädäntömuutosten valmisteluvaiheesta lähtien. Ensihoitohenkilöstön näkemyksen mukaan potilasturvallisuutta ei tule vaarantaa 15 minuutin lähtövalmiuksin. Säästöjen vuoksi monet sairaanhoitopiirit ovat päätyneet varallaolojärjestelmiin. Varallaoloon liittyy eettinen näkökulma, kun potilaan tila voi oleellisesti heikentyä ja potilas menehtyä hoitoviiveen takia. Toisaalta ensihoitohenkilöstön kannalta toistuva varallaolo ja työsidonnaisuus haittaa työn ja yksityiselämän yhteensovittamista sekä pitkäkestoisena vaarantaa työntekijän työturvallisuutta ja –terveyttä (tarkemmin liite sivu 3).

Palvelutasopäätösten uudelleen valmistelu ja palvelutason alentaminen kustannussyistä on Tehy ry:n ja SEHL ry:n näkemysten mukaan lyhytnäköistä. Koordinoitu alueellinen ensihoitopalvelu on pidemmällä aikajänteellä kustannusvaikuttavaa, kun potilaat saavat oikea-aikaisen hoidon oikeatasoisessa

toimipisteessä tai suoraan kohteessa. Näin voidaan välttää komplikaatioista, turhista kuljetuksista tai väärän tasoisesta hoitopaikasta aiheutuvia kustannuksia.

Ensihoitohenkilöstön kannalta tilanne voi olla kestämätön, mikäli työnantaja, asemapaikka tai tehtäväkuva on vielä tarkentumatta tilanteessa, jossa uuden toiminnan tulisi alkaa. Epävarma tilanne voi johtaa ensihoitohenkilöstön hakeutumiseen muihin terveydenhuollon tehtäviin.

Potilaan kannalta tilanne on huolestuttava, sillä alueelliset toiminnan muutokset voivat olla merkittäviä. Potilasturvallisuus vaarantuu, mikäli alueelliset työnjako- ja vastuukysymykset ovat epäselviä. Tehy ry:n ja SEHL ry:n näkemyksen mukaan vaarana on, että lainsäädäntömuutosten taustalla ollut tavoite potilaan mahdollisimman nopeasta tavoitettavuudesta, oikea-aikaisesta hoidosta sekä alueellisesta koordinoitusta toimintamallista yhteistyössä päivystävien toimipisteiden kanssa menetetään.

Alan järjestöjen näkemys on, että ensihoitopalvelu tulee järjestää lainsäädännön edellyttämällä tavalla potilasturvallisuutta vaarantamatta. Tehy ry ja SEHL ry korostavat ensihoitohenkilöstön aseman turvaamista uuden toiminnan suunnittelussa. Varmuus työsuhteesta ja mahdollisuus osallistua merkittävän muutoksen suunnitteluun on paras keino pitää alan työpaikat vetovoimaisena ja varmistaa alueellinen osaavan hoitohenkilöstön riittävyys.

Helsingissä 9.11.2012,

Jaana Laitinen-Pesola
Puheenjohtaja
Tehy ry

Heikki Sederholm
Toiminnanjohtaja
Suomen Ensihoitoalan liitto ry

Lisätietoja:

Anna Kukka, Työympäristöasiantuntija, Tehy ry (09) 5422 7167, anna.kukka@tehy.fi

Varallaolo ensihoitopalvelussa

Työaikalain 5 §:n ja kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) III luvun 5 §:n mukaan varallaolon pituus ja toistuvuus eivät saa haitata kohtuuttomasti työntekijän vapaa-ajan käyttöä. Tehy ja SEHL katsovat, että sairaankuljettajien varallaolon välitön, viiden taikka 15 minuutin lähtövalmius haittaa kohtuuttomasti työntekijän vapaa-ajan käyttöä ja tulee siten katsoa koko ajalta työajaksi. Työntekijöiden vapaa-ajan vietto on näin lyhyessä valmiusajassa erittäin rajattua. Myös Työneuvosto on lausunnoissaan TN 503-1958 ja TN 857-1969 todennut, että varallaolon aktiivisuuden väliset ajat on luettava työaikaan, jos aktiivisuudet toistuvat tiheästi. Työntekijän oikeus yksityis- ja perhe-elämäänsä ja kotinsa kunnioittamiseen (Euroopan unionin perusoikeuskirja 7 artikla) ei toteudu työhönsidonnaisuuden ollessa toistuvaa ja pitkäkestoista.

Tehyn kannan mukaan kuntalaisten peruspalvelut tulee ensisijaisesti tuottaa työntekijöiden säännöllisenä työaikana. Työnantajan ja työntekijän väliseen sopimukseen perustuvan varallaolon tarkoitus on olla varalla satunnaisesti tapahtuvaa työskentelyä varten. Suostuessaan varallaoloon työntekijä ei ole antanut suostumustaan jatkuvaan työskentelyyn eikä edes sovittaessa ole mahdollista rikkoa työntekijän turvallisuutta ja terveyttä suojaavia vähimmäisvaatimuksia työajan järjestämisestä (EUT C 428/09, kohdat 20 ja 35).

Yksityispuolella työtuomioistuimien on antanut 2.11.2012 sairaankuljettajia koskevan työehtosopimuksen työvuoroluettelo ja varallaolon määräyksiä koskevan tuomion nro 126 (Diaarinro R 12/12). Tuomion mukaan kokoaikaisella työntekijällä työvuoroluettelo on laadittava täyteen. Tämä tarkoittaa, että säännöllisen työajan lisäksi teetetävän varallaolon aikana syntyvät aktiivitunnit tulevat korvattavaksi ylityönä, jolloin varallaololla tavoiteltavat säästöt jäävät vähäisiksi.

Lisätietoja:

Yksityissektori, lakimies Mari Aspelund mari.aspelund@tehy.fi

Julkinen sektori, asiamies Maija Wilskman majja.wilskman@tehy.fi